

ADVOCAATJE LEEF JE NOG?

Firma J. G. Coymans & Zoon te 's-Hertogenbosch

(door Huber van Werkhoven; uit: Perfinpost nr. 91, november 2009)

Uit het jubileumboek '100 JAREN Firma J. G. Coymans & Zoon': Het was in die dagen, dat Johannes Gerardus Coymans, 19 juni 1798 te Mook geboren, te 's-Hertogenbosch en wel in een perceel aan de Postelstraat met een uitgang op den Uilenburg handel dreef in manufacturen.

Johannes G. Coymans (afb. 1) was een vriendelijk en gastvrij persoon, die er een genoegen in vond zijn vele vrienden en kennissen te onthalen.

En daar hij bovendien een handig en zeer origineel man was, deed hij dit op z'n eigen wijze, met door hem zelf bereide dranken, Advocaat, Elixer en Likeuren.

Spoedig werden de geestige vriendelijkheid en de voortreffelijke dranken van den gastheer om strijd geroemd. En wellicht neert de een of ander, die meer voor een opwekkenden drank, dan om ernstiger bedoeling het huis aan de Postelstraat opzocht, in die dagen getracht zich in de vriendschap van Johannes G. Coymans in te dringen. Maar de schranderheid van den reeds spoedig wijd en zijd vermaarden likeurbereider is er voldoende borg voor, dat deze ook bij zulke gelegenheden deugdelijk van ondeugdelijk wist te onderscheiden

Johannes Gerardus Coymans besloot toen den handel in manufacturen geleidelijk op te geven en zich meer aan de bereiding van en den handel in Advocaat, Elixer en Likeuren te gaan wijden. Met het oog hierop begon hij in het jaar 1828 een handel in allerlei dranken.

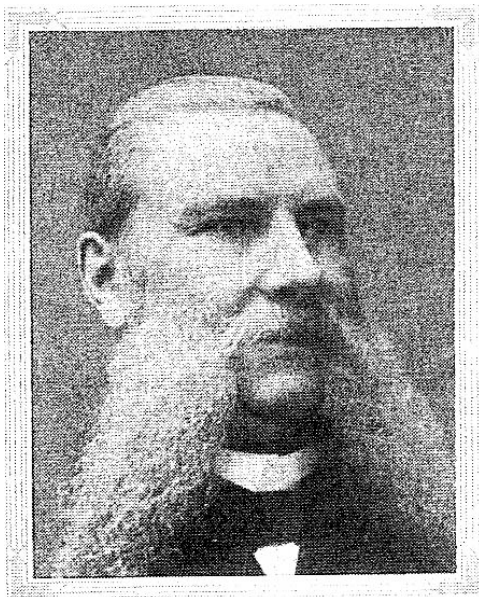
De drankjes werden aanvankelijk nog zeer lokaal verhandeld.

Na de dood van Johannes Gerardus in 1860 werd hij opgevolgd door zijn zoon Adriaan (afb. 2). Onder diens fantasierijke en krachtige leiding werd Coymans tot ver buiten de grenzen van ons land bekend, vooral om de advocaat. Een reeks van internationale onderscheidingen is daarvan het bewijs.

Tot onze niet geringe trots mogen we vaststellen dat de advocaat, die Bossche uitvinding van een mix van eieren met brandewijn die zo dik is dat men deze met een lepeltje kan oplepelen, de vestigingsplaats van onze vereniging eens te meer een plek op de wereldkaart heeft bezorgd!

Afb. 1: J.G. Coymans

Afb.2 Adriaan F. Coymans 1828-1899
de man met de indrukwekkendste Snorrebaard ooit
vertoond!

Na de dood van zoon Adriaan vond er een nagenoeg desastreuze successieoorlog plaats tussen de verschillende erfgenamen. Deze werd gewonnen door zoon Hubert. Aan de Koninginnelaan, dicht bij het spoorwegstation in het uitbreidingsplan 'Het Zand', verrees een prachtige nieuwe fabriek annex kantoor (afb. 3) en elders in 's-Hertogenbosch werden twee twee winkelfilialen opgericht.

Afb. 3 de fabriek aan de Koninginnelaan

De firma ontwikkelde zich voorspoedig (afb. 4) ondanks tijdelijke inzinkingen die verband hielden met de Eerste Wereldoorlog, droogleggingen aan de beurskrach van augustus 1929.

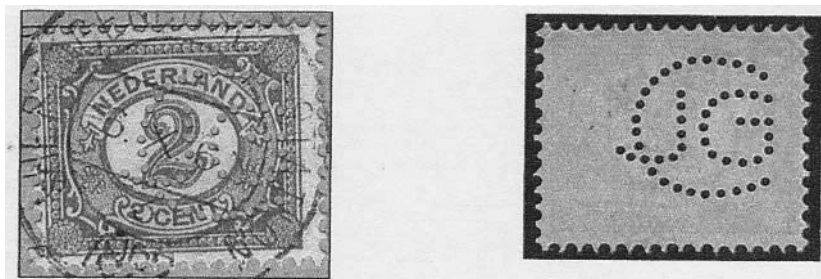

Afb. 4: prospectus uit 1912. Cooymans is intussen hofleverancier en laat dat graag weten aan zijn klanten.

J. G. Cooymans is één van de slechts tien Bossche bedrijven geweest die zijn postkamer heeft voorzien van een apparaat voor firmaperforatie (afb. 5, 5a an 5b). Van 1921 t/m 1940 werd de perfin JGC gebruikt voor de correspondentie van de succesvolle distilleerderij. Het was intussen een van de oudste Bossche firma's geworden, die zich nadrukkelijk in de stad manifesteerde en eigenlijk niet meer was weg te denken.

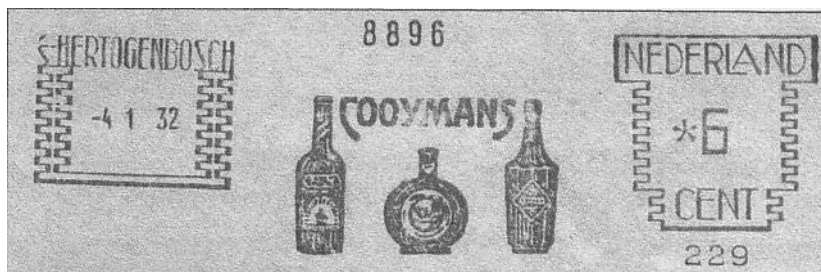
Afb.5: firmabrief van 6.X.1922 met 2 cent drukwerkstarief; firmaperforatie

Afb. 5a: bovenstaande zegel

Afb. 5b: perfin JGC uitvergroot

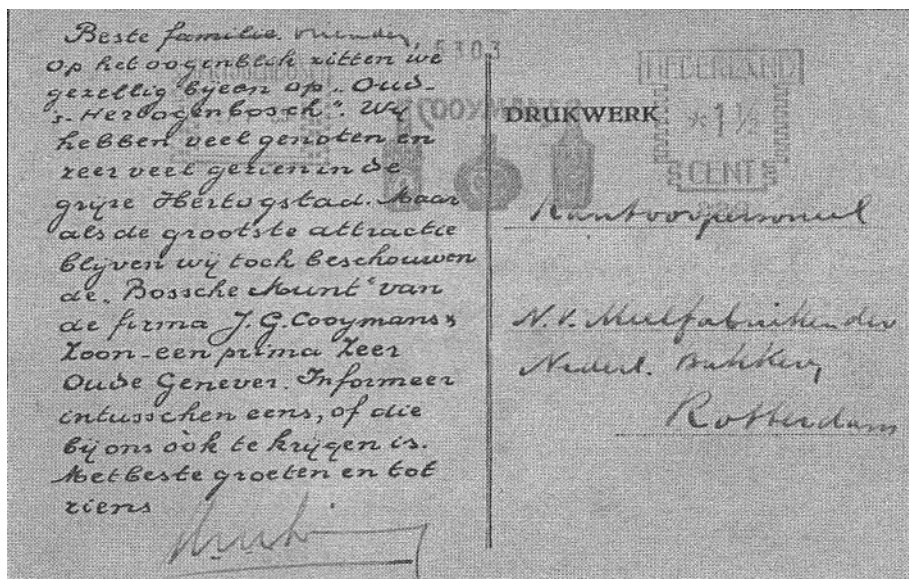
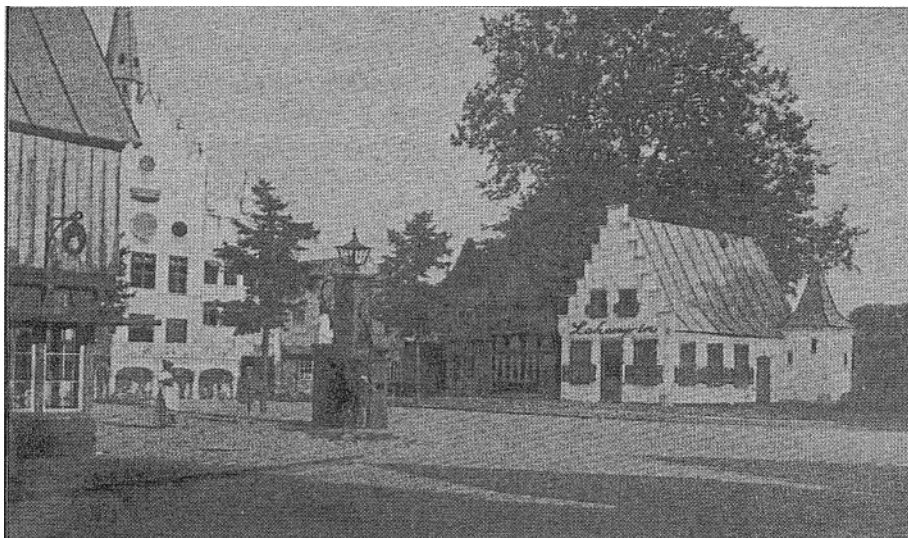
Grondregel van de firma was 'de clientèle in alle opzichten zooveel mogelijk ter wille te zijn' en vanzelfsprekend mochten de Bosschenaren daarbij op de eerste rang zitten (afb. 6 t/m 8).

Afb. 6: frankeerstempel 4.1.1932; Francotyp, model C

Afb. 7: briefhoofd met de adelaar als handelsmerk

Afb. 8: Prentbriefkaart met voorgedrukte tekst, uitgegeven in 1935 t.g.v. 750 jaar 's-Hertogenbosch. Drukwerk tarief 1½ ct. Frankeerstempel als bij afb. 6

Zoals voor heel 's-Hertogenbosch was het einde van de Tweede Wereldoorlog ook voor Coymans rampzalig. Toen de geallieerden naderden sleepten de Duitsers alle voorraden mee (afb. 9) en in september 1944 werden de fraaie fabrieksgebouwen met de grond gelijk gemaakt.

Afb. 9: Links op de foto: twee Duitse vrachtwagens en Duitse militairen voor de fabriek van Coymans aan de Koninginnelaan.

Direct na de oorlog pakte de firma met nieuw elan de draad weer op (afb. 10).

Afb. 10: Naoorlogse frankeerstempel type Hasier F88

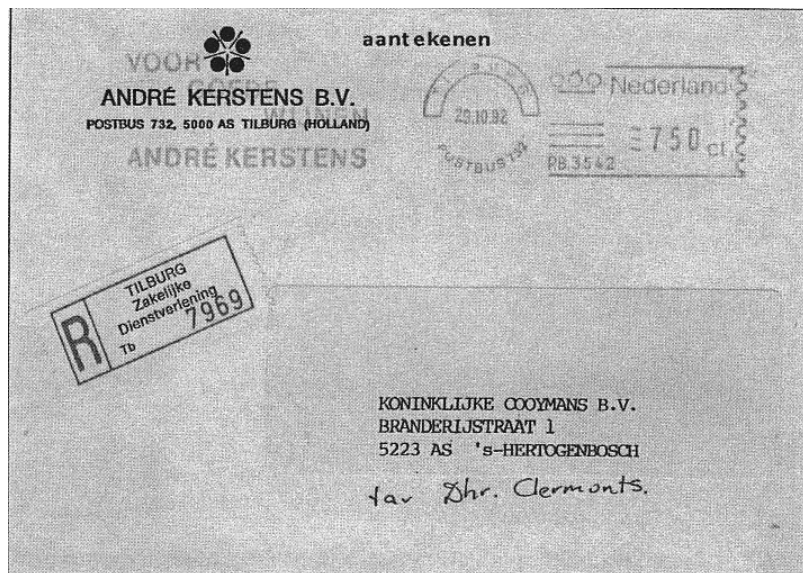
De tennishal aan de Hekellaan diende als tijdelijk onderkomen en in februari 1950 werd als eerste bedrijf op het nieuwe industrieterrein 'De Wolfsdonken', aan de andere kant van het spoor, het nieuwe complex fabrieken en kantoren van Coymans geopend. Het assortiment werd uitgebreid met aan de ene kant alcoholvrije dranken zoals limonadesiroop en jus d'orange. Aan de andere kant werd Coymans ook op wijngebied een geduchte concurrent van de wat elitaire en ouderwetse gevestigde wijnhandel. Coymans was al sinds lang 'hofleverancier', maar als een extra bekroning verleende Koningin Juliana in 1953 de firma het predikaat 'Koninklijke' (afb. 11).

Afb. 11: Briefhoofd van de Koninklijke Coymans met een afbeelding van de (intussen al weer gesloopte) nieuwbouw aan de Branderijstraat. De naam van de straat is toepasselijk en dat is niet toevallig.

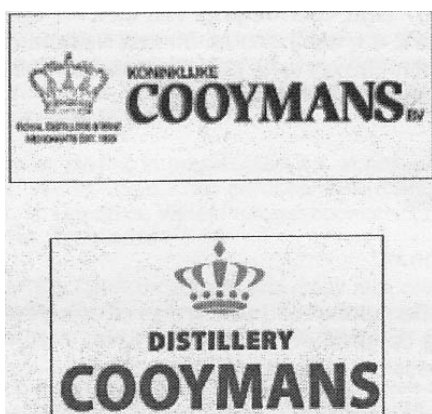
De heer A. G. M. Coymans was in die jaren de enige aandeelhouder. Toen deze al een leeftijd van ver in de tachtig had bereikt, hebben zijn drie zonen maatregelen genomen om te voorkomen dat na het overlijden van de vader in verband met het erfrecht een miljoenschuld op hun schouders terecht zou komen. In 1987 werd daarom de Koninklijke Coymans verkocht aan het Franse concern Pernod Ricard.

Voor een noodzakelijke uitbreiding was aan de Branderijstraat geen ruimte voorhanden en de gemeente 's-Hertogenbosch spande zich nauwelijks in om haar oudste bedrijf binnen haar grenzen te houden. Het Tilburgse wijnbedrijf André Kerstens bood toen wel de benodigde faciliteiten aan en in 1993 verhuisde de firma naar Tilburg (afb. 12).

Afb. 12: Brief van de nieuwe eigenaar André Kerstens B.V. aan Koninklijke Coymans B.V. Frankeerstempel type Pitney Bowes PB 6300. Aantekenstrookje Tilburg Zakelijke Dienstverlening. De brief dateert van niet lang voor de verhuizing van Coymans naar Tilburg.

In 2004 verkocht Pernod Ricard de Koninklijke Coymans aan een Nederlandse groep die onderdeel uitmaakt van de Distilleerderij M. Dirkzwager te Schiedam. In 2005 mocht Dirkzwager zich na haar 125-jarig bestaan 'Koninklijke Distilleerderij M. Dirkzwager B. V.' noemen. Vanwege dit feit moest Coymans haar predikaat Koninklijk opgeven en gaat nu verder als 'Distillery Coymans'. Tegelijk werd de officiële Nederlandse Kroon vervangen door een fantasiekroon (afb. 13).

Afb. 13: het oude en het nieuwe beeldmerk van Coymans

Met dank voor hun medewerking aan de heren Toine Janssen en Jan Masselink en aan de Werkgroep Industrieel Erfgoed (Winde) van de Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch.

Artikel overgenomen uit "Hertogpost" (het maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging) augustus 2008 met toestemming van de auteur.